

Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu u kamenolomima i ciglanama kao i kod vađenja gline, peska i šljuka

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu FNRJ", br. 69/48 od 14.8.1948. godine. Vidi: [čl. 125. tač. 13. Osnovnog zakona - SL SFRJ, 15/65-681. Vidi: \[čl. 8. Pravilnika - SL SFRJ, 41/68-849. Vidi: \\[čl. 69. tač. 4. Zakona - RS, 42/91-1649.\\]\\(#\\)\]\(#\)](#)

I. - Opšte odredbe

Član 1.

U cilju obezbeđenja sigurnosti rada i poboljšanja radnih uslova kod vađenja kamena, gline, peska i šljunka, kao i pri obradi kamena i izradi cigle primenjivaće se propisi ovog pravilnika.

II. - Odgrtanje neupotrebljivog materijala sa korisnog ležišta

Član 2.

Pre početka radova na vađenju kamena i kopanju gline, peska i šljunka, površinski neupotrebljivi materijal nad korisnim ležištem mora se odgrnuti i odstraniti.

Sa napredovanjem vađenja pomenutog, korisnog stenja neupotrebljivi materijal mora se prethodno postepeno odgrtati i odstranjivati.

Član 3.

Širina odgrnute površine nad korisnim ležištem, koje se otkopava, mora kod rastresitih (sipkih) naslaga materijala biti najmanje za 1,5 m veća od debljine neupotrebljive naslage.

Član 4.

Odgrtanje neupotrebljive naslage mora se vršiti odozgo na dole, a pod nagibom koji odgovara čvrstoći materijala koji se odgrće.

Ako je naslaga materijala na površini tako debela i takvog sastava da bi se mogao odronjavati i pri prirodnom nagibu usled spoljnih uticaja (potresa pri miniranju, posle jakih kiša itd.), otkopavanje se mora vršiti u etažama.

Potkopavanje je zabranjeno.

Član 5.

Visinu i širinu pojedinih etaža treba s obzirom na sastav materijala tako podesiti, da bi se pouzdano sprečilo kotrljanje ili odronjavanje materijala na niže etaže.

Između pojedinih etaža mora postojati prolaz za osoblje (stepenice, serpentine i slično).

Član 6.

Kod bagerovanja kašikom visina etaža ne sme biti veća nego što može grabiti bager. Početak bagerovanja i pomicanje vagoneta kao i samog bagera treba oglašavati signalom. U području radnog domašaja bagera niko se ne sme nalaziti za vreme bagerovanja.

Za rad sa bagerima, buldožerima i sličnim mašinama preduzeća će izraditi potrebna uputstva, koja će dostaviti nadležnoj inspekciji rada na saglasnost.

Član 7.

Ako je materijal neupotrebljive naslage sklone klizanju ili se nalazi na strmim nagibima, najniža etaža kojom je otkriveno korisno ležište ogradiće te zaštitnim zidom od kamena, drveta ili pruća. U tako ograđene zaštitne pojase stoka se ne sme puštati, da ne bi izazivala kotrljanje kamena na radilišta.

Kod klizavog terena nagibi etaža treba da su blagi, a etaže srazmerno niske i dovoljno široke. Kod opasnog terena treba na podesan način odvodnjavati klizave površine.

Posle jačih oborina, kao i za vreme otapanja snega i leda olabavljena i opasna masa mora se blagovremeno odstraniti na mestima gde se može očekivati ili je već utvrđeno klizanje.

Član 8.

Kad se odgrtanjem pokrova dođe u blizinu železnice, drumova, zgrada i potoka između ovih i gornjeg ruba otkopa mora se ostaviti dovoljno širok netaknut zaštitni pojas, kako ne bi bio ugrožen saobraćaj zgrade odnosno rad usled provale vode ili klizanja zemlje.

Nagib završnog otkopa zaštitnog pojasa mora biti pod prirodnim uglom. Niukom slučaju ovaj otkop ne sme ostati okomit. Kod nepouzdanog materijala završni otkop treba zasadi vrbom, obložiti, busanjem ili osigurati na koji drugi podesan način.

Član 9.

Kod smeštaja neupotrebljivog materijala na određeno mesto (jalovište) treba paziti da ugao nagiba strana jalovišta odgovara svojstvima neupotrebljivog materijala.

Podnožje jalovišta mora da bude najmanje 5 m udaljeno od železnica, komunikacija i tekućih voda.

- Treba obratiti pažnju odvođenju kišnice od jalovišta.

III. - Vađenje kamena

Član 10.

Kamen se mora uvek vaditi odozgo na dole, i to, po pravilu, u etažama.

Okomita visina etaža, po pravilu, ima da se kreće do 8 m vodeći pri tom računa o geološkim osobinama radnog područja, čvrstoći stenja, načinu rada kao i ostalim mesnim prilikama.

Kad se vadi kamen koji je jedar i koji se pojavljuje u debelim naslagama, etaže mogu biti više no kod rastresitog kamena i tankih naslaga, kod kojih se ima vršiti vađenje niskim etažama.

Kad je kamen uslojen, smer iskorišćavanja kamenoloma treba odabrati tako da eventualno klizanje ili odronjavanje kamena ne bi ugrozilo radnike.

Član 11.

Kad se određuje visina i širina etaža, mora se voditi računa o tome da nagib etaža odgovara osobinama kamena i da niukom slučaju ne bude veći od 75°. Kod rastresitog stenja nagib otkopa ne sme da bude veći od 45°.

Širina etaža mora da bude jednaka najmanje polovini visine etaža, a niukom slučaju ne sme biti manja od 1,5 m.

Odstupanja u pogledu visine i širine etaža odobrava ili određuje nadležna inspekcija rada.

Član 12.

Ako se na etažama obrađuje kamen, naročito ako se vade i obrađuju veći komadi kamena, širinu etaža treba povećati tako da se na njima mogu obavljati poslovi bez opasnosti po radnike (klesanje, tucanje kamena, utovar, prevoz itd.).

Kada ima više etaža, mora se obezbediti siguran saobraćaj između pojedinih etaža i radilišta pomoću serpentina, iskopanih stepenica (po potrebi i sa ogradom za pridržavanje) ili pomoću propisnih lestava ili slično.

Član 13.

Pri radu na gornjim delovima etaža sa strmim nagibom, kao i kod pregleda radilišta i odbijanja labavih partija kamena, radnici moraju biti vezani ili bar imati pri ruci zaštitno uže.

Krajevi takvih užeta moraju biti pouzdano pričvršćeni.

Član 14.

Upotreba visećih skela dozvoljena je samo izuzetno, ako je stenje pouzdano i čvrsto. Skele moraju biti solidno konstruisane, sigurno pričvršćene i moraju se svakog dana pregledati.

Na skelama mora biti stalno i vidno istaknuta oznaka o najvećem dozvoljenom broju ljudi koji smeju raditi na skeli, kao i o najmanjoj dozvoljenoj debljini užeta.

Svaka viseća skela mora biti tako osigurana, da se ne ljulja pri radu.

Član 15.

Kad se vrtine (rupe) za lagume (mine) buše mašinski komprimovanim vazduhom, mora se gumeno crevo čvrsto priključiti na dovodnu cev vazduha, da ovaj ne bi odbacio crevo i da odbačeno crevo ili mlaz vazduha ne bi povredila radnike, kad se otvori slavina. Gumeno crevo spojeno sa dovodnom cevi mora se nekoliko sekundi produvati pre no što se priključi na bušaću mašinu da bi se odstranila nakupljena voda u cevi kao i kamena prašina iz creva.

Kad treba izmeniti dleto, podmazati ili pregledati bušaću mašinu itd., prethodno treba zatvoriti slavinu na dovodnoj vazdušnoj cevi i na podesan način ispustiti vazduh iz creva.

Posle završenog bušenja otvor za priključak gumenog creva na bušaćoj mašini mora se začeptiti i mašina pravilno postaviti ili obesiti da u nju ne bi upadali odlomci ili prašina od kamena.

IV. - Vađenje (kopanje) gline, peska i šljunka

Član 16.

Kopanje gline, peska i šljunka mora se vršiti odozgo na dole, a pod nagibom koji odgovara čvrstoći materijala koji se kopa.

Kod otkopa sa većom dubinom, kopanje se mora vršiti u obliku stepenica. Pojedine stepenice ne smeju preći visinu od 2 m. Širina pojedinih stepenica ne sme biti manja od 2 m, a kod rastresitog

materijala koji se odronjava, širina stepenica mora biti tolika da posle odronjavanja ostane još dovoljno širine za slobodan prolaz.

Član 17.

Kod vađenja gline, peska i šljunka bagerovanjem moraju se primeniti odredbe člana 6 ovog pravilnika.

Član 18.

Pristup i saobraćaj između pojedinih stepenica otkopa mora se vršiti pomoću propisnih lestava ili iskopanim stepeništem.

V. - Zajedničke odredbe za vađenje kamena, kopanje gline, peska i šljunka

Član 19.

Ako u nalazištu stenja (kamena, gline, peska i šljunka) ima neupotrebljivih partija, ove se mogu ostaviti neizvađene samo u slučajevima, kad su dovoljno debele (moćne) i kad se ne može očekivati da bi se mogle odroniti. U protivnom slučaju takve neupotrebljive partije stenja treba odstraniti.

Član 20.

Zabranjeno je vađenje stenja potkopavanjem.

Član 21.

Noću kao i za vreme guste magle i nevremena rad na odgrtanju i vađenju stenja mora se prekinuti. Izuzetno noću se može raditi samo pod jakim osvetlenjem.

Član 22.

Radnici zaposleni na vađenju stenja moraju na radilištima biti tako raspoređeni, da ne rade jedni iznad drugih.

Član 23.

Nadzorni organi ili druga pouzdana lica, koja odredi odgovorni tehnički rukovodilac, moraju pregledati sva radilišta i to svakog dana pre početka rada, a po potrebi i češće za vreme rada, zatim posle kiša, pri nastalom mrazu i otapanju snega i leda, kao i posle jačeg miniranja i dužeg prekida rada.

Ako pretila opasnost od odronjavanja stenja, olabavljene partije moraju se odmah odstraniti. U slučaju potrebe rad na ugroženim mestima ima se obustaviti, dok se ne otkloni opasnost. Labave partije stenja moraju se odstranjivati odozgo na dole.

Član 24.

Kad se usled obustave rada ili drugih razloga prestane sa vađenjem, treba završno radilište urediti i ostaviti stepeničasto da se spreči odronjavanje materijala i stenja. Nagib se mora odrediti prema vrsti materijala.

Dozvoljeno je ostaviti okomit završni otkop, ako je stenje jednolično, čvrsto i tako leži da nije verovatno da bi se moglo odvaliti.

Član 25.

Opasna mesta u kamenolomima i otkopima drugog stenja moraju se sigurno ograditi i na podesnim mestima istaći table sa upozorenjem.

Član 26.

U kamenolomima i otkopima drugog stenja, koji leže na brdskim obroncima tako da bi kišnica ili voda pri topljenu snega mogla prouzrokovati odronjavanje, moraju se preduzeti potrebne mere za odvođenje vode.

Član 27.

Kamenolome kao i otkope drugog stenja treba na pouzdani način ograditi, da u njih ne bi pali ljudi ili stoka.

Način ograđivanja treba podesiti prema položaju mesta, na kome se vrši vađenje i njegovoj okolini.

Član 28.

Lica, koja vade kamen ili kopaju glinu, pesak i šljunak, moraju obavljati taj posao obuvena naročito zbog opasnosti od ankliostomiazze i dr.

Član 29.

Ako se kopanjem gline, peska i šljunka stvaraju jame u kojima se zadržava voda duže od dve nedelje moraju se preduzeti potrebne mere da se spreči množenje komaraca na primer upotrebom raznih dezinfekcionih sredstava, gajenjem ribica - gambuzija i dr.

VI. - Prevoz materijala i korisnog stenja

Član 30.

Sve pruge za prevoz materijala i korisnog stenja moraju se izgraditi na dovoljnom otstojanju od ivica obronaka i održavati u dobrom stanju. Jačina šina mora odgovarati teretu koji se prevozi.

Šine (tračnice) moraju biti dobro pričvršćene za pragove, a kod glavnih odvoznih pruga, kao i na kosinama međusobno spojene pomoću vezica.

Kod postavljanja pruga treba izbegavati veće nagibe i nagle promene nagiba, kao i oštre zavoje.

Član 31.

Vagoneti moraju biti tako konstruisani da rukovanje njima nije opasno. Upotreba neispravnih vagoneta je zabranjena.

Vagoneti, uređeni na prevrtanje koševa, moraju biti tako konstruisani da se koševi pri kretanju ne ljuljaju, a pri prevrtanju ne iskaču iz svojih ležišta.

Član 32.

Kad se dva ili više vagoneta voze zajedno, moraju biti međusobno dobro ukopčani. Kopče moraju biti takve da se ne mogu same od sebe otkočiti, po zemlji vući, ni zapinjati za zemlju. Vagoneti se smeju prikopčavati samo sa strane kad miruju.

Član 33.

Kolosek se mora tako postaviti, da pri kretanju vagoneti budu najmanje 0,70 m udaljeni od bilo kakvog stalnog ili pokretnog objekta pored koloseka.

Vagoneti se smeju tovariti samo do dozvoljenog opterećenja i dozvoljene visine tako, da natovareni materijal ne može iz njih ispadati pri prevozu.

Član 34.

Kod koloseka sa slabim nagibom vagoneti se smeju spuštati svojom vlastitom težinom samo pojedinačno, i to samo ako su snabdeveni sa sigurnom kočnicom kojom se može lako rukovati. Lice, koje se vozi na vagonetu, mora stajati na zadnjoj strani prema smeru vožnje.

Kod koloseka, čiji je nagib veći od 3 m po pravilu, vagoneti se smeju spuštati samo pomoću zasebnih uređaja za spuštanje vagoneta.

Član 35.

Ako se vagoneti pokreću ljudskom snagom, radnici ih ne smeju vući, već ih moraju gurati.

Ako se za prevoz vagoneta upotrebljava zaprežna stoka, za vuču vagoneta mora se upotrebljavati lanac ili uža tako dugačko, da stoka bude najmanje 2,5 m daleko od vagoneta.

Zaprežna stoka mora se uvek voditi, i to po mogućnosti idući pored koloseka, a tamo gde to uslovi zahtevaju (pri uzbrdici) i terati.

Ako zaprežna stoka ide sredinom koloseka, treba ga nasuti zemljom, peskom ili sličnim materijalom, tako da se ne vide pragovi.

Član 36.

Za vreme prevoza otstojanje između pojedinih vagoneta kod pruga bez nagiba ne sme biti manje od 10 m, a kod pruga sa nagibom, gde vagoneti mogu krenuti sami najmanje 20 m. Kod prevoza stokom ova otstojanja moraju iznositi najmanje 20 m.

Član 37.

Na kraju svakog koloseka mora postojati na siguran način učvršćen odbojnik koji će u svakom slučaju sprečiti da vagoneti ne siđu sa koloseka. Tle pruge, ako je klizavo ili podvodno, mora se posipati šljunkom ili pokriti daskama. Kod jače nagnutih pruga na položene daske moraju se prikucati i poprečne letvice, da se spreči klizanje lica koja guraju vagone.

Okretnice za vagonete moraju biti uvek tako osigurane da se ne mogu okretati, kada se prelazi preko njih.

Član 38.

Na mestima, gde počinje spuštanje ili završava uvlačenje vagoneta pomoću zasebnih uređaja, za spuštanje ili uvlačenje vagoneta, mora postojati sigurna brana koja će se otvarati tek, pošto su vagoneti koji se spuštaju sigurno ukopčani užetom za spuštanje odnosno pošto vagoneti koji se uzvlače stignu pred vrh kosine.

Za vreme manipulacije sa vagonetima na vrhu kosine brana mora biti zatvorena.

Kod uvlačenja uz kosinu vagonete treba snabdeti ustavljačem (mačak).

Kod pruga sa nagibom većim od 30° treba, po pravilu, upotrebljavati postolja. Pri prevozu pomoću postolja vagonet se mora na njemu osigurati tako da se za vreme prevođenja ne može micati.

Član 39.

Prolaz prugom za spuštanje ili uzvlačenje kao i svaki rad u blizini kosine ili njenog podnožja strogo je zabranjen, što će se pismeno istaći na gornjoj i donjoj strani kosine.

Član 40.

Pruga koja vodi sa kosine ne sme se produžavati u istom pravcu, nego mora odmah ispod kosine skrenuti, kako bi se vagoneti koji se slučajno otkaače i slete niz kosinu na tom mestu prevrnuli da bi se na taj način izbegli nesrećni slučajevi.

Član 41.

Radnici, koji na donjoj strani kosine dočekuju ili prikopčavaju vagonete, moraju se za vreme spuštanja ili uzvlačenja vagoneta skloniti dovoljno daleko od pruge. Ukoliko nema dovoljno mesta za sklanjanje u stranu, mora se podići čvrst i siguran zaklon.

Član 42.

Vagoneti, koji se spuštaju ili uzvlače po kosini, moraju biti na siguran način ukopčani užetom za spuštanje ili uzvlačenje (karabin ili sl.).

Kočnica za spuštanje vagoneta niz kosinu mora biti tako uređena da sama koči, kada se ne rukuje njome.

Upravljači kočnica ili vitlova moraju biti pouzdani i uvežbani u svom poslu. Oni moraju svakog dana pre početka rada pregledati kočnice ili vitlove. Odgovorni tehnički rukovodilac mora upravljačima kočnica ili vitlova dati potrebna uputstva za njihov rad.

Član 43.

Kad se skreperom prevlači materijal, stajalište upravljača vitla mora biti celishodno osigurano za slučaj prekida užeta.

Ni kad skreper miruje, staza skrepera ne sme se prelaziti niti se sme njome kretati.

Radovi na skreperu ili njegovim užetima smeju se vršiti samo kad se skreper ne kreće.

Između vitla skrepera i radilišta treba urediti pouzdano signalno sporazumevanje.

Član 44.

Mehaničke dizalice moraju biti snabdevene ispravnom i sigurnom kočnicom i ustavljačem.

Ako treba spuštati teret njegovom sopstvenom težinom, dizalica treba da je uređena tako da ne može automatski nastaviti ubrzano kretanje tereta.

Na pokretnoj mehaničkoj dizalici upravljač mora da ima ograđen prostor, iz koga mu mora da bude omogućen izgled na radilišta i stazu kretanja.

Niko se ne sme zadržavati pod visećim teretom. Ako u radnom krugu dizalice ima ljudi, nad njima se ne sme prevoziti teret. U takvom slučaju upravljač mora određenim signalom upozoriti ljude da se sklone.

Član 45.

Na svakoj dizalici mora biti vidno istaknuto njeno dozvoljeno opterećenje.

Sve delove dizalice izložene naprezanju stručno lice mora najmanje jedanput godišnje ispitati u pogledu nosivosti i sigurnosti dejstva. Dizalice - do nosivosti od 25 tona imaju se ispitati 25% većim opterećenjem, a dizalice sa većom nosivošću 10% većim opterećenjem od onoga koje je dozvoljeno. Kad se vrši ispitivanje, ovo opterećenje treba da traje najmanje 20 minuta. O izvršenim ispitivanjima mora se voditi evidencija.

Dizalicama smeju da rukuju samo iskusna i pouzdana lica, koja moraju svestrano poznavati rukovanje dizalicom, rad koji obavljaju i važeće propise.

Član 46.

Mostovi i rampe koje su podignute iznad površine zemlje, moraju biti solidno konstruisani i sa strana osigurani dovoljno jakim letvama. Ako ispod njih prolaze ljudi, moraju biti pokriveni grubim podom, sa strane osigurani najmanje 6 cm visokim letvama kao i snabdeveni najmanje 1 m visokom ogradom.

Utovarne rampe sa gvozdanim pločama moraju se na utovarnoj strani osigurati protiv pada vagoneta gvozdanim šinama ili drvenom građom visokom najmanje 10 cm iznad ploče.

Mostovi na jalovištima moraju biti na krajevima tako osigurani, da sa njih ne mogu pasti ni ljudi ni vagoneti.

Radnici zaposleni na utovarnim i istovarnim mostovima i rampama moraju biti zaštićeni za slučaj kiše krovom ili kišnim kabanicama.

VII. - Prerada i obrada kamena

Član 47.

Sve mašine koje lome, drobe, seku i prosejaju kamen, moraju biti osigurane protiv ispadanja većih i manjih delova kamena pri radu da ne bi došlo do ozleda zaposlenih lica.

Ove mašine mogu biti smeštene i na otvorenom prostoru, ukoliko nije potrebna zaštita od vremenskih nepogoda.

Iznad čeljusti velikih drobilica treba postaviti rešetku sa rupama veličine kamena, koji drobilica može da primi na drobljenje da ne bi došlo do zastoja u radu mašine, a u cilju da se izbegnu nesrećni slučajevi koji bi mogli nastati u vezi sa otklanjanjem zastoja u radu mašine, kao i da se radnici zaštite od mogućnosti pada u čeljusti drobilice.

Član 48.

Mašine za obradu i rezanje kamena moraju biti smeštene pod krovom u prostranim i svetlim prostorijama tako da se u njima nesmetano obavlja rad i saobraćaj.

Uređaji za dizanje, pomicanje i prenos kamena na radilištu moraju uvek biti u ispravnom stanju. Povremeno se mora vršiti detaljan pregled ovih uređaja i aparata radi ispitivanja njihove ispravnosti.

Član 49.

Prašina koja nastaje u zatvorenim prostorijama pri obradi i preradi kamena kod pojedinih mašina i uređaja mora se isisavati sa mesta nastajanja i izvoditi van radnog prostora.

VIII. - Mašinska izrada cigle i crepa

Član 50.

Mašinski uređaji i prese za ciglu i crep moraju biti smešteni u prostranim i svetlim prostorijama, tako da bude osigurano dovoljno prostora i svetlosti za nesmetan rad, manipulaciju i saobraćaj u vezi sa radom.

Transporteri cigle i crepa na mestima koja služe za rad ili saobraćaj moraju biti zaštićeni tako da radnici ne budu ozleđeni ni od transportera, ni zbog pada predmeta sa transportera.

Član 51.

Otvori za ubacivanje gline u mešalice moraju biti snabdeveni jakim gvozdanim rešetkom, da zaposlena lica ne upadnu u otvor mešalice.

Član 52.

Nož na automatskom stolu za sečenje cigle mora biti zaštićen zaštitnim oklopom.

Član 53.

Kod revolver-prese za presovani crep smeju se zapošljavati samo iskusna lica, koja su potpuno upoznata sa opasnostima toga posla. Zabranjeno je vađenje otpale gline zavlačenjem ruku pod mašinu. Taj se posao mora obavljati podesnim alatom.

Član 54.

Tvrđi predmeti, koji upadnu u naprave za mešenje ili uređaje za presovanje, smeju se vaditi samo pošto se obustavi pogon i preduzmu potrebne mere, da neko nepažnjom ili slučajno ne stavi u pogon naprave ili uređaje.

Član 55.

Kolica za prevoz cigle u sušaru moraju biti dovoljno stabilna tako da se ne mogu lako prevrnuti.

Otvori, koji na podu služe za dodavanje ili spuštanje cigle ili crepa, moraju biti potpuno pokriveni ili ograđeni za vreme, dok se ne radi na tim mestima.

Član 56.

Prostor iznad kružne peći mora se dobro provetravati. Zabranjeno je svako nepotrebno zadržavanje, kao i spavanje u prostoru iznad kružne peći.

IX. - Higijena rada

Zaštitna tela

Član 57.

Radnicima, kojima su u opasnosti oči usled letećih delova stenja koje se obrađuje, moraju se staviti na raspoloženje zaštitne naočari sa žičanom mrežom, ili štitnici za lice i oči. Za zaštitu ostalih radnika od letećih delova stenja moraju se, kad je to potrebno, urediti zaštitne ograde ili mreže.

Za zaštitu ruku od oštrog stenja pri tovaranju ili radu, kao i kod sleganja i iznošenja cigli iz kružne peći lica zaposlena pri tim radovima moraju biti snabdevena sredstvima za zaštitu ruku (štitnici za prste i dlanove, rukavice i sl.).

Zaštita od vremenskih nepogoda

Član 58.

Kod radova koji se vrše na otvorenom prostoru treba u blizini radnih mesta podići prostoriju (baraku), gde se radnici mogu skloniti u slučaju vremenskih nepogoda a zimi povremeno grejati. U ovakvoj prostoriji treba predvideti i vešalice za smeštaj odela, kao i ormančić sa ručnom apotekom i potrebnim sanitetskim materijalom za pružanje prve pomoći ozleđenim licima.

Ova prostorija može se koristiti i za ručavanje, pošto se snabde potrebnim stolovima i sedištima.

Voda za piće

Član 59.

Svi izvori pitke vode, koji se nalaze u blizini radilišta i stanova, imaju se već pre početka rada osigurati, tj. očistiti i ograditi da budu sposobni za snabdevanje radnika zdravom i pitkom vodom.

U nedostatku zdrave i pitke vode mora se zaposlenim radnicima staviti na raspoloženje dezinficirana ili prokuvana voda sa osvežavajućim dodacima.

Nužnici

Član 60.

Za zaposlena lica mora se podići dovoljan broj solidno izgrađenih nužnika - latrina.

Kod izgradnje nužnika jame moraju biti sasvim zatvorene i moraju se na podesan način provetravati. Nužničke jame moraju se nalaziti najmanje 30 m daleko od najbližih bunara sa vodom za piće, a na terenu u nagibu, niže bunara.

U pripremi mora stalno biti dovoljna količina krečnog mleka (gašeni kreč razblažen sa 2 do 3 dela vode) ili neko drugo dezinfekciono sredstvo radi redovne dezinfekcije nužnika i nužničkih jama.

Otstojanje nužnika od radilišta, po pravilu, ne sme da bude veće od 100 metara ni manje od 20 metara.

Nužnici moraju biti ograđeni i pokriveni tako da lica u njima ne budu izložena vremenskim nepogodama.

Radnički stanovi

Član 61.

Veća preduzeća sa stalnim radom koja se ne nalaze u blizini naselja te zapošljavaju radnike iz udaljenih mesta obavezna su da za takve radnike podignu zdrave i udobne stanove.

U zajedničkim spavaonicama na svako lice koje u njima spava mora da otpadne najmanje 10 m³ prostora. U jednoj prostoriji ne sme biti smešteno više od 20 lica. Spavaonice moraju biti najmanje 2,6 m visoke. Podovi ovih prostorija moraju biti od materijala koji se lako čisti i pere, a zidovi moraju biti pogodni za krečenje.

Svako lice u zajedničkim spavaonicama mora imati zaseban krevet sa potrebnom posteljinom. Preduzeće je dužno da posteljinu zajedničkih spavaonica održava u čistom stanju povremenim pranjem. Slama u slamaricama mora se promeniti najmanje jedanput godišnje, i to pre početka radne sezone a prema potrebi i više puta.

Prostorije u kojima se spava ne smeju biti pretrpane nepotrebnim stvarima i u njima se ne sme držati nikakav alat ni materijal. Čišćenje i pranje prostorija za spavanje mora se obavljati redovno. Za vreme jače hladnoće prostorije za spavanje moraju se grejati.

U blizini radničkih stanova mora biti dovoljno zdrave i pitke vode. Za zajedničke spavaonice na svakih 6 lica postaviće se po jedan umivaonik, a na svakih približno 30 lica i po jedan propisan nužnik.

Uz radničke stanove treba da postoji prostorija za pranje rublja, a po potrebi i prostorija za dezinfekciju. U slučaju da se u radničkim stanovima pojavi gamad ili štetočine moraju se odmah preduzeti potrebne mere da se unište.

Na svim prozorima radničkih stanova u slučaju potrebe moraju se postaviti žičane mreže za zaštitu od komaraca.

X. - Završne odredbe

Član 62.

Odredbe ovog pravilnika primenjivaće se pri svim radovima na vađenju kamena, gline, peska i šljunka, kao i pri obradi kamena i izradi cigle, koji će se početi po stupanju na snagu ovog pravilnika.

Već postojeća takva preduzeća, koja ne ispunjavaju odredbe ovog pravilnika, dužna su da se u što kraćem roku, a najkasnije za jednu godinu, postepeno usklade sa ovim propisima.

Rokove za postepeno ispunjavanje propisa ovog pravilnika u već postojećim preduzećima određivaće nadležni inspektor rada vodeći pri tom računa o objektivnim materijalnim i tehničkim mogućnostima.

Član 63.

Sve ostale higijenske i tehničke zaštitne mere pri radu u napred navedenim preduzećima, koje nisu obuhvaćene ovim pravilnikom imaju se urediti po propisima Opšteg pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu od 13. januara 1947. godine ("Službeni list FNRJ", br. 16/47).

Član 64.

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije".

V br. 753

14. jula 1948. godine

Beograd

Ministar rada,

Ljubčo Arsov, s.r.

IZMENE

Član 125. tačka 13. Osnovnog zakona o zaštiti na radu

Zakon je objavljen u "Službenom listu SFRJ", br. 15/65 od 5.4.1965. godine.

Član 125.

Do donošenja novih odnosno do izmena i dopuna propisa o zaštiti na radu primenjivaće se pravila (mere i normativi) zaštite na radu sadržana u sledećim propisima, ukoliko nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona:

...

13) Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu u kamenolomima i ciglanama, kao i kod vađenja gline, peska i šljunka ("Službeni list FNRJ", br. 69/48).

Član 8. Pravilnika o obezbeđivanju smeštaja i ishrane radnika odnosno njihovog prevoza od mesta stanovanja do mesta rada i natrag

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu SFRJ", br. 41/68 od 9.10.1968. godine.

Član 8.

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaju da važe odredbe čl. 152. do 154, 156. i 157. Pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama u građevinarstvu ("Službeni list FNRJ", br. 46/47), čl. 58. do 61. Pravilnika o higijenskim i tehničkim merama pri radu u kamenolomima i ciglanama, kao i kod vađenja gline, peska i šljunka ("Službeni list FNRJ", br. 69/48), člana 62. Pravilnika o tehničkim i zdravstveno-tehničkim zaštitnim merama pri građenju puteva, mostova i železnica ("Službeni list FNRJ", br. 80/49 - prilog br. 4), čl. 111. do 132. Pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu na eksploataciji šuma ("Službeni list FNRJ", br. 41/61).

Član 69. tačka 4. Zakona o zaštiti na radu

Zakon je objavljen u "Službenom glasniku RS", br. 42/91 od 18.7.1991. godine.

Član 69.

Do donošenja propisa o opštim i posebnim merama zaštite na radu, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, primenjivaće se mere zaštite na radu (pravila), sadržana u sledećim propisima:

...

4. Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu u kamenolomima i ciglanama kao i kod vađenja gline, peska i šljunka ("Sl. list FNRJ", br. 69/48), osim čl. 58. do 61;

...